

COSA is in Nederland een nieuwe werkwijze voor de reïntegratie van daders van zedenmisdrijven. Het doel is het recidivisico van zedendaders te verkleinen door hen intensief te ondersteunen bij en toezicht te houden op hun reïntegratie in de samenleving. Vrijwilligers spelen een cruciale rol. Zij zorgen ervoor dat de voormalige zedendader een nieuwe start kan maken en een verantwoordelijk leven kan leiden.

bulletin nr. 1 februari 2010

In dit bulletin leest u over de stand van zaken van het project 'Circles-NL'. Het project onderzoekt of de invoering van COSA in Nederland haalbaar is. Het project kent nu drie deelprojecten:

- 'Programmabureau Circles-NL', dat zich richt op ontwikkeling, ondersteuning en onderzoek
- Regionaal Project 'Cirkels 's-Hertogenbosch/Eindhoven', dat zich richt op het operationaliseren van Cirkels
- Een Europees samenwerkingsverband 'Circles Europe: Together for Safety'

Eerste twee cirkels van start

Eind december 2009 is de eerste cirkel van start gegaan, al snel gevolgd door de tweede. Het enthousiasme bij de vrijwilligers en de cirkelcoördinatoren is groot. Eén van de cirkelcoördinatoren omschreef het als volgt: "Het is bijzonder om te zien hoe serieus deze mensen hun taak nemen. Ze doen in eerste instantie mee omdat ze willen bijdragen aan het voorkomen van zedendelicten en verliezen gelijktijdig de mens achter de dader niet uit het oog." De groep vrijwilligers is zeer gevarieerd en bestaat uit vier mannen en vijf vrouwen van begin twintig tot begin zestig. Allen staan met beide benen in de maatschappij.

VOORBEREIDINGEN

De aangekochte materialen van Circles UK zijn in 2009 vertaald en aangepast aan de Nederlandse context. Drie medewerkers van Reclassering Nederland en het Expertisecentrum Veiligheid (EV) hebben in Engeland de opleiding voor cirkelcoördinator gevolgd en een training voor vrijwil-

"Het is harstikke spannend om de eerste keer zo direct met een zedendader te praten"

ligers bijgewoond. Alle reclasseringsteams in het arrondissement 's-Hertogenbosch ontvingen een presentatie over COSA. Zij kregen daarna de eerste verzoeken om daders te screenen op geschiktheid voor deelname aan COSA. Verder zijn presentaties over COSA gegeven aan andere potentiële verwij-

zers, werden folders en een poster ontwikkeld en de bekendheid met COSA werd bevorderd door het voeren van bilaterale gesprekken en het verzorgen van presentaties op congressen en symposia.

TRAININGEN

Op 12 en 13 november 2009 vond de eerste training voor negen vrijwilligers plaats als onderdeel van het assessment voor vrijwilligers. De training bestond uit twee intensieve dagen waarin men elkaar goed heeft leren kennen. Het was opvallend hoe snel de deelnemers eerlijk en open met elkaar hun motivatie en ook twijfels en emoties deelden. Hellemal in lijn met een van de twee uitgangspunten van COSA: 'geen geheimen'. Alle vrijwilligers sloten het assessment positief af, waarna het opstarten van de eerste twee cirkels nog slechts een kwestie van tijd was. Het vinden van potentiële kernleden bleek geen enkel probleem.

Van aanpassingsstudie tot eerste cirkel

Op 14 januari 2009 reageerde het Ministerie van Justitie positief op een aangevraagde projectsubsidie voor de introductie van COSA in Nederland. Reclassering Nederland en het Expertisecentrum Veiligheid van Avans Hogeschool zijn daarna van start gegaan met de voorbereidende werkzaamheden, waaronder:

- verwerven van een licentie van Circles UK dat het project in Nederland supervisie verleent en consultatie biedt
- uitvoeren van een aanpassingsstudie
- oprichten programmabureau: Circles-NL
- ontwikkelen basismateriaal voor het operationaliseren van Cirkels, waaronder trainingen voor cirkelcoördinatoren en vrijwilligers en een basisnotitie vrijwilligersbeleid en -procedures
- opzetten regionale projectorganisatie: Cirkels 's-Hertogenbosch
- ontwikkelen gedragscode voor regionale Cirkelprojecten
- voorbereiden van de proefcirkels
- ontwerpen onderzoeksdesign voor de procesevaluatie en effectstudie.

Samenwerking met Circles UK

In maart 2009 is door leden van het Nederlandse programmabureau Circles-NL een werkbezoek afgelegd aan Circles UK in Engeland (het Engelse programmabureau). Tijdens dit werkbezoek werden afspraken gemaakt over het gebruik van hun kennis, ervaring en ontwikkeld materiaal en over de consulterende en ondersteunende rol van Circles UK bij een eventuele invoering van COSA in Nederland.

Aanpassingsstudie voor Nederlandse situatie

Er is een aanpassingsstudie¹ uitgevoerd, waarin onder meer is gekeken naar de aanpassingen die voor de Nederlandse situatie nodig zijn om met kans op succes COSA in Nederland te implementeren. Mede op basis van deze aanpassingsstudie werden voorbereidingen getroffen om de eerste proefcirkels te starten. Een landelijk programmabureau COSA (Circles-NL) is ingericht voor de ondersteuning van regionale cirkelprojecten; het ontwikkelen van opleidingen en trainingen; de doorontwikkeling van de werkwijze in Nederland; het bewaken van de programma-integriteit; en het uitvoeren van onderzoek (effect- en procesevaluaties).

¹ Höing, M., Caspers, J. & Vogelvang, B. (2009): Circles NL - Aanpassingsstudie naar COSA, Cirkels voor Ondersteuning, Samenwerking en Aanspreekbaarheid in Nederland. –'s Hertogenbosch: Programmabureau Circles-NL.

Circles Europe: Together for Safety

Het Expertisecentrum Veiligheid, Reclassering Nederland, het CEP (European Organisation for Probation), Circles UK, het Justitiehuis Antwerpen en de Universiteit van Tilburg zijn een samenwerkingsverband aangegaan voor de doorontwikkeling van COSA in Europees verband. Veel netwerkpartners sloten zich hierbij aan als associated partners. In december werd Europese subsidie (Daphne III) toegekend voor de doorontwikkeling in Europees verband.

Vervolg en geleidelijke uitbreiding

Nu de eerste cirkels zijn gestart, richt de aandacht zich op de verdere invoering. Gezien het beperkte budget en de complexiteit van het opzetten van Cirkelprojecten kan een uitrol van COSA in Nederland slechts zeer geleidelijk plaatsvinden. Het streven is erop gericht tussen 2010 en 2014 geleidelijk uit te breiden tot 5 cirkelprojecten (landelijke dekking). Daarvoor is een basisnotitie implementatie geschreven, die in het voorjaar van 2010 wordt afgerond. Met de directie van Reclassering Nederland wordt overleg gevoerd of en in welk tempo wordt uitgebreid naar andere delen van het land.

COSA-vrijwilliger word je niet zomaar

Zonder vrijwilligers geen COSA. Het werven van goede en enthousiaste vrijwilligers heeft dan ook de hoogste prioriteit. De ervaringen tot nu toe leren dat het niet eenvoudig is om vrijwilligers te vinden voor deze moeilijke doelgroep. "COSA vrijwilliger word je niet zomaar" staat dan ook duidelijk op de folder voor vrijwilligers vermeld. Het project is erg trots op de negen vrijwilligers die deze boeiende taak op het grensvlak van mens,

misdaad en maatschappij nu al willen vervullen. Wij hopen dat ook u het enthousiasme van de huidige vrijwilligers en projectmedewerkers deelt en COSA in uw netwerk onder de aandacht wilt brengen.

Kent u iemand in de regio 's-Hertogenbosch/ Eindhoven die mogelijk interesse heeft in een taak als COSA-vrijwilliger? Vraag de folder per mail aan bij M.Flier@reclassering.nl

Het project 'Circles-NL' worden mogelijk gemaakt door een subsidie van het MINISTERIE VAN JUSTITIE.

'Circles Europe: Together for Safety' wordt mogelijk gemaakt door een subsidie van de EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY²

² De verantwoordelijkheid voor de inhoud van deze nieuwsbrief berust bij het programmabureau Circles-NL. De Europese Commissie is niet verantwoordelijk voor deze informatie of het gebruik daarvan.

GEEN NIEUWE SLACHTOFFERS

Dat is het motto van COSA. Een (voor Nederland) nieuwe werkwijze voor de re-integratie van daders van zedenmisdrijven. Het doel is het risico op recidive van zedendaders te verkleinen door hen intensief te ondersteunen bij en toezicht te houden op hun re-integratie in de samenleving. Vrijwilligers spelen een cruciale rol. Zij zorgen ervoor dat de voormalige zedendader een nieuwe start kan maken en een verantwoordelijk leven kan leiden. COSA ('Circles of support and accountability: cirkels voor ondersteuning, samenwerking en aanspreekbaarheid') is een werkwijze die speciaal is ontwikkeld om zedendaders veilig te laten terugkeren in de maatschappij. De werkwijze is al in 1994 in Canada ontstaan en

vanaf 2002 geïntroduceerd in Engeland. In Brabant is in 2009 een proef met COSA gestart om te onderzoeken of deze werkwijze ook in de Nederlandse samenleving werkt. Een COSA-cirkel is als volgt samengesteld: een binnencirkel van vier tot zes vrijwilligers met het kernlid -zoals de zedendaders binnen COSA worden genoemd- en een buitencirkel van deskundigen. Een cirkelcoördinator traint en begeleidt de binnencirkel en verzorgt de koppeling tussen de twee cirkels. De dader gaat met de vrijwilligers een contract aan. Daarin staan onder meer de twee belangrijkste uitgangspunten van COSA vermeld: 'geen nieuwe slachtoffers' en 'geen geheimen'